

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальне забезпечення та охорона праці

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВНД-25	Соціальне забезпечення та охорона праці	Вибіркова навчальна дисципліна	Перший (бакалаврський)	4	8	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття, консультація.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда); пояснювально-демонстраційні (презентації, схеми, таблиці, демонстрації); метод проблемного викладання; практичні методи; кейс-метод; метод аналізу норм законодавства у сфері соціального забезпечення та охорони праці; метод моделювання професійних і правозастосовних ситуацій; дослідницькі та інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій відповідно до видів навчальних занять. Обговорення проблемних питань соціального захисту населення та забезпечення безпечних умов праці, аналіз законодавства і практики його застосування. Практичні вправи, вирішення ситуаційних і кейсових завдань, аналіз правових ситуацій у сфері соціального забезпечення та охорони праці, моделювання професійних ситуацій, підготовка правових висновків, виконання аналітичних і творчих завдань за тематикою дисципліни.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок щодо правового регулювання соціального забезпечення та охорони праці в Україні, реалізації соціальних прав людини, забезпечення безпечних умов праці, захисту трудових і соціальних прав працівників, а також умінь застосовувати норми законодавства у сфері соціального захисту, соціального страхування та охорони праці у професійній діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК16	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.
------	---

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК07	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02	Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН06	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у дискусіях на семінарських заняттях; тестування; виконання практичних і кейсових завдань (аналіз правових ситуацій у сфері соціального забезпечення та охорони праці); аналіз норм законодавства у сфері соціального забезпечення, трудового законодавства та законодавства про охорону праці; оцінювання індивідуальних завдань; моделювання професійних і правозастосовних ситуацій; підготовка аналітичних висновків і практичних робіт; оцінювання участі у професійних дискусіях та групових формах роботи; питання для поточного та підсумкового контролю; оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Загальна характеристика соціального забезпечення та охорони праці

Поняття, предмет і система соціального забезпечення. Право людини на соціальний захист. Принципи соціального забезпечення. Поняття та значення охорони праці. Правове регулювання соціального забезпечення та охорони праці в Україні. Державна політика у сфері соціального захисту та безпеки праці.

Тема 2. Джерела права соціального забезпечення та охорони праці

Конституційні засади соціального захисту та охорони праці. Міжнародні стандарти у сфері праці та соціального забезпечення. Законодавство України про соціальне забезпечення, працю та охорону праці. Підзаконні нормативно-правові акти та локальні акти роботодавця.

Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Поняття та види загальнообов'язкового державного соціального страхування. Страхові принципи соціального забезпечення. Суб'єкти соціального страхування. Соціальні ризики. Порядок надання страхових виплат і соціальних послуг.

Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні

Поняття та види пенсій. Пенсійна система України. Умови призначення пенсій. Страховий стаж. Пенсійне забезпечення за віком, по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника.

Тема 5. Державна соціальна допомога та соціальні пільги

Поняття державної соціальної допомоги. Види соціальної допомоги та порядок її надання. Соціальні пільги та гарантії. Соціальний захист сімей з дітьми, осіб з інвалідністю, безробітних та інших категорій населення.

Тема 6. Трудові права працівників та гарантії їх захисту

Право на працю та його гарантії. Основні трудові права працівників. Гарантії та компенсації у сфері праці. Захист трудових прав працівників. Відповідальність за порушення трудового законодавства.

Тема 7. Правові основи охорони праці

Поняття та принципи охорони праці. Права та обов'язки працівників і роботодавців у сфері охорони праці. Організація охорони праці на підприємстві. Інструктажі та навчання з питань охорони праці. Колективний договір і питання охорони праці.

Тема 8. Безпека праці та виробничі ризики

Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Професійні захворювання та виробничий травматизм. Атестація робочих місць. Заходи забезпечення безпечних умов праці. Засоби індивідуального та колективного захисту.

Тема 9. Розслідування нещасних випадків та відповідальність за порушення законодавства про охорону праці

Порядок розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Права потерпілих працівників. Види юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону праці та соціальне забезпечення. Контроль і нагляд у сфері охорони праці.

Тема 10. Сучасні проблеми та тенденції розвитку соціального забезпечення та охорони праці

Реформування системи соціального забезпечення в Україні. Цифровізація соціальних послуг. Європейські стандарти соціального захисту та безпеки праці. Соціальний захист в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми забезпечення безпечних умов праці та захисту працівників.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей.

Рекомендовані платформи:

- Alison (Introduction to Retirement Financial Planning: <https://alison.com/course/introduction-to-retirement-financial-planning>; Employment and Pension Law in the UK 2021: <https://alison.com/course/employment-and-pension-law-in-the-uk-2021>);

- Coursera (Global Social Protection: https://www.coursera.org/learn/global-socialprotection?utm_source=; Legal Aspects of Employment Practice: <https://www.coursera.org/specializations/legal-aspects-of-employment-practice>);

- edX (Ethical Decision-Making: Labor and Production Dilemmas: <https://www.edx.org/learn/business-administration/georgetown-university-ethical-decision-making-labor-and-production-dilemmas>; Making Universal Social Protection a Reality: <https://www.edx.org/learn/social-welfare/sdg-academy-making-universal-social-protection-a-reality>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Методи навчання на лекціях: словесні (лекція, пояснення, бесіда); пояснювально-демонстраційні; метод проблемного викладання; методи візуалізації (схеми, таблиці, моделі правових і професійних ситуацій у сфері соціального забезпечення та охорони праці); аналіз норм законодавства у сфері соціального забезпечення, трудового права та охорони праці; аналіз практики застосування законодавства та правозастосовних ситуацій; інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані засоби навчання).

Методи навчання на семінарських заняттях: словесні (дискусія, співбесіда, дебати); практичні (вирішення ситуаційних і кейсових завдань, аналіз правових ситуацій у сфері соціального забезпечення та охорони праці); пояснювально-демонстраційні; аналіз норм законодавства та практики його застосування; моделювання професійних і правозастосовних ситуацій; порівняльно-правовий аналіз; дослідницькі методи; інтерактивні методи (робота в малих групах, професійні дискусії, моделювання професійних ситуацій); використання інформаційно-комунікаційних технологій та електронних правових баз даних.

Методи оцінювання: усне та письмове опитування; тестування; виконання практичних і кейсових завдань у сфері соціального забезпечення та охорони праці; оцінювання участі у професійних дискусіях та аналізі практичних ситуацій; перевірка індивідуальних, практичних і аналітичних завдань; аналіз норм законодавства та практики його застосування; контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота; результати неформальної освіти (онлайн-курси та освітні платформи) тощо; для підсумкового контролю – підсумкове оцінювання у формі тестування та/або письмової роботи з практичними завданнями, що передбачають аналіз правових ситуацій у сфері соціального забезпечення та охорони праці.

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Бутинська Р. Проблеми трудового права та соціального захисту: навчальний посібник. Львів: Вид-во «Растр-7», 2023. 288 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/6507/1/Навчальний_Посібник_Бутинська.pdf
2. Вареник О.С. Міжнародна соціальна безпека в умовах військової агресії: навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2024. 272 с.
3. Вареник О.С. Напрями оптимізації локального правового регулювання охорони праці. Науковий вісник публічного та приватного права. 2021. № 6. С. 129–136. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.6.4>
4. Вареник О.С. Трудовий колектив як суб'єкт локального регулювання охорони праці. Науковий вісник публічного та приватного права. 2021. № 3. С. 112–118. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.4.7>
5. Вареник О.С. Тенденції подальшого розвитку локального правового регулювання охорони праці. Науковий вісник публічного та приватного права. 2021. № 5. С. 153–161. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.5.2.4>
6. Вареник О. С. Специфіка локального правового регулювання охорони праці у Польщі. Соціальне право. 2021. № 1. С. 45–52. URL: <https://soclaw.com.ua/index.php/journal/article/view/435>
7. Мокрицька Н.П. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3300/1/мокрицька_30-11-20.pdf
8. Полішко Н.Л. Соціальний захист жінок, які проходять службу в Національній поліції України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2021. Вип. 5, Т. 1. С. 37-42. URL: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.5.1.7>
9. Соціально-трудова праця і виклики цифровізації: монографія / за ред. Я.В. Сімутіної, М.М. Шумила. Київ: Ніка-Центр, 2023. 348 с. URL: <https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2023/05/soczialno-trudovi-prava-i-vikliki-czifrovizaczii.pdf>
10. Чанишева Г.І. Трудове право України: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти 2-го курсу факульт. цивільної та госп. юстиції, спец. 081-Право. Одеса: Фенікс, 2022. 282 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Trudove-pravo-chanysheva.pdf
11. Ярошенко О., Інішин М., Жигалкін І. Індивідуальне та колективне трудове право України. Харків: Юрайт, 2021. 412 с.
12. Leschukh D., Yakymets O., Polishko N. et al. Garantías sociales de los empleados bajo la ley marcial en Ucrania. Interacción Y Perspectiva. 2024. Vol. 14(2). pp. 304-313. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10909314>

Викладач: *Вареник Олександр Сергійович*, доктор юридичних наук, професор кафедри публічного та приватного права.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцент